

DORUČOVÁNÍ DŮCHODŮ A DÁVEK LIDEM BEZ DOMOVA

Představit si, že by se ocitl bez střechy nad hlavou, asi umí málokdo. Přesto jsou takových lidí u nás desetitisíce (před několika lety se počet bezdomovců odhadoval na 68,5 tisíce osob a množství lidí bezprostředně ohrožených ztrátou bydlení kolem 120 tisíc osob). Z celkového odhadu počtu vyloženě nebydlících tvoří bezmála čtvrtinu ženy, dvanáct procent mladí do 18 let a deset procent senioři nad 65 let. Mnozí z nich jsou ovšem poživateli některého z důchodů vyplácených Českou správou sociálního zabezpečení (ČSSZ) nebo pobírají některý z příspěvků státní sociální podpory od Úřadu práce ČR. Jakým způsobem dostávají lidé bez domova důchod, když nemají žádnou adresu?

DŮCHODOVÁ SLUŽBA, DOSÍLKA, PO BOX

Obecně platí, že důchody vyplácí ČSSZ buď v hotovosti prostřednictvím pošty, nebo bezhotovostně na účet důchodce (případně jeho manžela/manželky) u banky. Člověk, který je „bez domova“, má v občanském průkazu vyznačenou adresu posledního trvalého pobytu, případně tzv. úřední adresu, tj. adresu ohlašovny městského/obecního úřadu, která mu byla přidělena zpravidla ve správním řízení, kterým byl zrušen údaj o místu trvalého pobytu. Takovýto důchodce má zákonnou povinnost nahlásit ČSSZ adresu uvedenou v jeho občanském průkazu, případně jinou adresu, na které se zdržuje.

Pokud je výplata zařízena na adresu, kde se důchodce nezdržuje (pošta fakticky nemá kam důchod doručit), je důchod uložen na poště příslušné podle místa trvalé, úřední adresy či kontaktní adresy, a důchodce si ho tam sám ve stanovený výplatní termín osobně vyzvedává. Výhodou tohoto způsobu výplaty (formou tzv. důchodové služby) je, že důchod může být na poště ponechán 2 měsíční splátky + 25 dní (v tomto období si jej klient může kdykoli vyzvednout), dále to, že klient sám může prostřednictvím pošty požádat o zaslání důchodu na jinou (jakoukoliv) adresu v ČR (tzv. dosílka), tedy i na adresu ubytovny či zdravotnického zařízení. Více informací o důchodové službě a dosílce poskytnou pracovníci České pošty, a. s.

Při neexistenci trvalého bydliště může také důchodce případně požádat ČSSZ, aby mu důchod zaslala poštovními poukázkami B na adresu sociálního zařízení, kde se zdržuje (azylové domy, Armáda spásy apod.), případně si zřídit na jakékoliv poště PO BOX, nebo v naprosto výjimečných odůvodněných případech požádat o výplatu na adresu jakékoliv pošty (POSTE RESTANTE). Poštovní poukázka typu B však má splatnost pouze 25 dní a pokud si ji důchodce v této lhůtě nevyzvedne, je vrácena zpět odesílateli, tj. ČSSZ. S ohledem na zkušenosti, že lidé bez trvalého bydliště svá místa pobytu často mění, je pro klienty bez domova optimální způsob výplaty důchodu výše zmíněnou formou důchodové služby.

V případech, kdy klient potřebuje řešit výplatu důchodu v souvislosti se ztrátou bydliště, lze doporučit, aby se obrátil na okresní správu sociálního zabezpečení, kde ho informují jak postupovat, vhodné je také kontaktovat sociální odbor/sociálního pracovníka příslušného městského/obecního úřadu, který může pomoci (např. při jednání s úřady, vyřízení nových dokladů apod.).

DÁVKY OD ÚP LZE VYZVEDNOUT NA KONTAKTNÍM PRACOVIŠTI

Úřad práce ČR postupuje vždy podle platné legislativy a posuzuje každou žádost o konkrétní dávku, či její zvýšení, individuálně. S ohledem na konkrétní situaci žadatele. Na jednotlivé dávky tedy nevzniká automaticky nárok, ale vždy je třeba, aby žadatel splnil zákonem dané podmínky.

Pokud se klient ocitne v hmotné nouzi, může si požádat o dávky hmotné nouze, tedy o příspěvek na živobytí nebo doplatek na bydlení, event. o dávku mimořádné okamžité pomoci. Dále si pak může požádat o některou z dávek státní sociální podpory.

V případech klientů se zdravotním postižením pak přichází v úvahu také příspěvek na péči a na mobilitu. V těchto případech je ale vždy nutné posouzení zdravotního stavu příjemce a jeho závislosti na pomoci jiné osoby, které vykonává lékařská posudková služba a při stanovení stupně závislosti vychází z nálezů doložených poskytovatelem zdravotních služeb (především praktickým lékařem), případně dalších lékařských nálezů, ze záznamu ze sociálního šetření. Zpracované posouzení zdravotního stavu poté lékařská posudková služba zašle Úřadu práce ČR, který po jeho obdržení pokračuje ve správním řízení. Na základě tohoto posudku ÚP ČR vydává rozhodnutí o přiznání či nepřiznání příspěvku na péči a stupni závislosti.

V případech lidí bez přístřeší je ÚP ČR v kontaktu se sociálním odborem příslušné obce, kde má klient uvedené trvalé bydliště. Právě v kompetenci obce je pokusit se zajistit takovému člověku odpovídající přístřeší a pomoci mu tak v zajištění odpovídajících životních podmínek. ÚP ČR s takovými klienty pracuje v rámci své agendy a jeho prioritním cílem je pomoci jim se vstupem na trh práce. Právě pravidelný příjem je cestou, jak podpořit uchazeče v návratu do běžného života.

Podle platné legislativy určuje ÚP ČR výplatu dávky tak, že bere v úvahu schopnosti a možnosti osoby v hmotné nouzi s dávkou v hmotné nouzi hospodařit a využít ji k účelu, ke kterému je určena. S tím souvisí i skutečnost, že má-li ÚP ČR podezření, že účastník řízení, včetně osob bez přístřeší, není schopen s přiznanou dávkou hospodařit anebo ji nevyužívá k účelu, ke kterému je určena, může část příspěvku na živobytí (nejméně 35 % a nejvýše 65 %) vyplatit prostřednictvím poukázek opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě. Poukázky jsou v různých nominálních hodnotách, a to ve 20, 25, 30, 50, 100, 200 a 500 Kč. Obsahují ochranné prvky, obdobně jako bankovky, jsou určeny jen pro jedno použití, nelze je směnit za finanční hotovost a mají časově omezenou platnost (zpravidla na jeden kalendářní rok s určitým přesahem). Slouží k nákupu potravin, základních hygienických prostředků, dětského a lékárenského zboží, školních potřeb, oděvů a obuvi. Tedy zboží, které zajistí osobě v hmotné nouzi základní životní podmínky. Poukázky není možné použít na nákup alkoholu a tabákových výrobků.

Klient uvádí v žádosti o příspěvek na živobytí nejen adresu trvalého pobytu, ale také doručovací adresu. Pokud neuvede adresu, kam má ÚP ČR dávku zasílat, správním orgán účastníka řízení vyzpovídá (do protokolu o ústním jednání) a snaží se najít nejvhodnější způsob doručování. Většinou se účastník řízení se správním orgánem domluví na tom, že adresa pro doručování bude totožná s adresou kontaktního pracoviště ÚP ČR a klient si pak v pravidelných intervalech dochází na úřad pro poštu či poštovní poukázku.

pro, tal, kb, red